

کتاب پنجم مجموعه جهان اسلام

جهان اسلام

غرب آفریقا

دکتر سید محی صفوی

مؤسسه انتشارات امیرکبیر

تهران، ۱۳۹۳

سرشناسه: صفوی، سیدیجی، ۱۳۳۱-
عنوان و نام پدیدآور: جهان اسلام: غرب آفریقا/ سیدیجی صفوی.
مشخصات نشر: تهران: امیرکبیر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۳۱۲ ص: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول (رنگی).
فروست: مجموعه جهان اسلام؛ کتاب پنجم.
شابک: 978-964-00-1629-9
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: کشورهای اسلامی.
شماره افزوده: مجموعه جهان اسلام؛ [ج. ۵].
پیش‌بینی کنگره: ۱۳۹۳ ج ۵، ج ۷ ص ۳۵/۶ DS
پیش‌بینی دیوبند: ۹۰۹/۰۹۷۶۷۱
شابک: ۳۴۱۴۲۸

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۰-۱۶۲۹-۹

مؤسسه انتشارات امیرکبیر

«با همکاری مؤسسه تحقیقاتی جهان اسلام»

تهران: خیابان جمهوری اسلامی، میدان استقلال، صندوق پستی: ۱۱۳۶۵-۴۱۹۱

جهان اسلام: غرب آفریقا

© حق چاپ: ۱۳۹۳، مؤسسه انتشارات امیرکبیر nirkabir.net

توبیت چاپ: اول

مدیر گروه تحقیق: دکتر سیدیجی صفوی

گروه تحقیق: دکتر سیدحمزه صفوی (استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران)، دکتر علیرضا فرشچی،

احمد صدقی، رضا جنیدی

ویراستار: جواد بخشی

طراح جلد: گروه خلاقیت آیدیا لیست

صفحه‌آرا: مهناز صادق‌مقدم

چاپ و صحافی و لیتوگرافی: چاپ واژه‌پرداز اندیشه، تلفن: ۷۷۱۴۵۰۶۳۶

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۵۵۰۰۰ ریال

همه حقوق محفوظ است. هر گونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در کیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

بسم الله الرحمن الرحيم

قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَ يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَ يَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ^(۱)

کتاب پنجم مهم اسلام مربوط به کشورهای منطقه‌ی آفریقای غربی است. طبق تعریف سازمان ملل این منطقه شامل پانزده کشور و مساحتی بالغ بر پنج میلیون کیلومتر مربع است که شامل کشورهای مورد مطالعه‌ی این کتاب از جمله ساحل عاج، سنگال، سیرالئون، گینه، گینه بیسائو، مالی و موریتانی را در برمی گیرد.

کشورهای مسلمان این منطقه عضو سازمان اقتصادی غرب آفریقا موسوم به اکواس (ECOWAS) می باشند. این سازمان شامل کشورهای بنین، بوركینافاسو، ساحل عاج، کیپورد، گامبیا، غنا، گینه، گینه بیسائو، لیبیا، مالی، موریتانی، نیجر، نیجریه، سنگال، سیرالئون و توگو است. بند اول ماده‌ی دوم مأموریت‌های اکواس، هدف جامعه اقتصادی غرب آفریقا را تقویت همکاری و توسعه در زمینه‌های مختلف فعالیت‌های اقتصادی به ویژه در زمینه‌های صنعت، حمل و نقل، ارتباطات از راه دور، انرژی، کشاورزی، منابع طبیعی، تجارت، پول و امور فرهنگی و اجتماعی و نتیجه، افزایش سطح زندگی مردم کشورهای عضو، تامین ثبات اقتصادی، تشویق روابط میان اعضاء جامعه و مشارکت در روند توسعه قاره آفریقا اعلام نموده است.

اگر چه این سازمان با توفیقاتی همراه بوده و به رغم مشکلات امنیتی ناشی از مناقشات مسلحانه و بی ثباتی در غرب آفریقا، در دهه اخیر تغییرات وسیعی در اکثر کشورهای منطقه مشاهده می شود، اما برخی چالش‌های بنیادی که عمده‌ترین ریشه در تحدید حدود مرزهای جغرافیای سیاسی کشورهای منطقه توسط استعمارگران غربی بدون در نظر گرفتن ملاحظات قومی - قبیله‌ای دارد، مانع از توسعه‌ی همه جانبه و

برقراری صلح و امنیت پایدار در این منطقه شده است؛ چه، با نگاهی به تحولات دهه اخیر غرب آفریقا می توان اذعان نمود که غرب آفریقا یکی از بی ثبات ترین مناطق جهان است. در حالی که بحران ساحل عاج از سال ۱۹۹۹ تاکنون ادامه یافته، تلاش هایی برای کودتا و ناآرامی در کشورهای نیجریه، غنا، گینه ی بیسائو، موریتانی، توگو و گینه مشاهده می شود. روندروبه رشد بیماری هایی مانند ایدز، مالاریا، زایش بی رویه ی جمعیت، مشکلات توسعه ی انسانی و ضعف های فنی و مالی کشورهای آفریقای غربی از دیگر عوامل بحران زای این منطقه می باشند.

در حال حاضر بسیاری از کشورهای آفریقایی استقلال مالی ندارند و تعداد زیادی از آنها به دریافت کمک های مالی از کشورهای غربی وابسته هستند؛ وابستگی مالی و اقتصادی قطعاً منجر به افزایش نفوذ ژئوپلیتیکی غرب در این کشورها و کاهش نفوذ کشورهای اسلامی در منطقه ی اسلامی ایران می شود.

جاذبیت های ژئوپلیتیکی این منطقه نیز غرب به ویژه ایالات متحده را ترغیب به نفوذ هر چه بیشتر نموده است. منابع نفت خام غرب آفریقا در خلیج گینه و آنگولا قرار گرفته است.

با توجه به نزدیکی این منطقه به آمریکا، تامین امنیت انرژی و هزینه های حمل آن آسان تر و ارزان تر از سایر مناطق نفت خیز جهان است. لذا، این منطقه از اهمیت ویژه ای در استراتژی تامین امنیت انرژی ایالات متحده برخوردار است. در واقع، خلیج گینه از نظر منابع نفتی برای کشورهای منطقه غربی از بعضی جهات، شبیه به خلیج فارس است و منطقه ای استراتژیک محسوب می شود.

شایان ذکر است به جز بعضی از کشورهای آفریقایی که در قاره ی تولیدکننده و صادرکننده ی نفت بوده اند مانند لیبی، مصر، الجزایر، آنگولا و نیجریه، سال های اخیر بعضی از کشورهای دیگر آفریقا هم به جرگه صادرکنندگان و تولیدکنندگان نفت پیوسته اند. برای مثال، آمریکایی ها معتقدند که سودان مانند جزیره ی عربستان است که بر روی نفت شناور است؛ سودان که تا چند سال پیش، در لیست تولیدکنندگان و صادرکنندگان نفت نبود، امروزه با تولید بیش از ۵۰۰۰۰۰ بشکه نفت خام در روز، رتبه ششم تولید کننده ی نفت قاره آفریقا را به خود اختصاص داده است.

با سرمایه گذاری ها و اکتشافات جدید توسط چین، تولید و صادرات نفت سودان در حال افزایش است.

در مجموع، این منطقه علاوه بر دارا بودن منابع نفتی، از مزیت‌های دیگری به ویژه در حوزه‌ی منابع معدنی، کشاورزی، توریسم و غیره برخوردار است. شناخت پتانسل‌های موجود و تلاش برای به‌فعلیت درآوردن آن‌ها توسط کشورهای اسلامی، گام بلندی در جهت تقویت همبستگی و ارتقاء قدرت کشورهای اسلامی در چرخه‌ی نظام بین‌الملل خواهد بود.

موسسه آینده پژوهی جهان اسلام پیشنهادات صاحب‌نظران و فرهیختگان ارجمند را هدیه‌ای جهت ارتقای سطح کیفی کتب تألیفی در چاپ‌های بعدی می‌داند. ایمیل موسسه برای دریافت نظرات شما بزرگواران INFO@IIWFS.COM می‌باشد.

«كَتَبَ اللَّهُ لَا غَلْبَنَ أَنَا وَرُسُلِي»

دکتر سید یحیی صفوی

تهران - تابستان ۱۳۹۲

فهرست مطالب

الف	پیشگفتار
۱۵	ساحل عاج
۱۷	وضعیت جغرافیایی
۱۸	تاریخچه
۲۴	اقتصاد
۴۰	مراجع قانونی، قضایی و اجرایی
۴۵	مذهب
۴۵	مطبوعات
۴۶	امور مالی
۴۶	تجارت و صنعت
۴۶	آموزش
۴۹	وضعیت دفاعی
۵۱	بررسی های آماری
۵۸	پی نوشت
۵۹	سنگال
۶۱	وضعیت جغرافیایی
۶۲	تاریخچه
۷۳	اقتصاد
۸۷	مراجع قانونی، اجرایی و قضایی
۹۳	امور مالی
۹۳	مطبوعات
۹۴	تجارت و صنعت
۹۶	آموزش
۹۷	وضعیت دفاعی
۹۸	بررسی های آماری
۱۰۴	پی نوشت
۱۰۵	سیرالنون
۱۰۷	وضعیت جغرافیایی
۱۰۹	تاریخچه
۱۱۸	اقتصاد
۱۳۱	مراجع قانونی، قضایی و اجرایی
۱۳۴	مذهب
۱۳۴	مطبوعات
۱۳۵	تجارت و صنعت
۱۳۷	آموزش

۱۳۷	وضعیت دفاعی
۱۳۸	بررسی‌های آماری
۱۴۵	پی‌نوشت
۱۴۷	گزینه
۱۴۹	وضعیت جغرافیایی
۱۵۳	تاریخچه
۱۶۲	اقتصاد
۱۷۳	مراجع قانونی، قضایی و اجرایی
۱۷۶	مذهب
۱۷۶	مطبوعات
۱۷۸	امور مالی
۱۷۸	تجارت و صنعت
۱۸۰	آموزش
۱۸۰	وضعیت دفاعی
۱۸۲	بررسی‌های آماری
۱۹۰	پی‌نوشت
۱۹۱	گزینه بیسائو
۱۹۳	وضعیت جغرافیایی
۱۹۴	تاریخچه
۲۰۶	اقتصاد
۲۱۸	مراجع قانونی، قضایی و اجرایی
۲۲۱	مذهب
۲۲۱	امور مالی
۲۲۱	تجارت و صنعت
۲۲۱	مطبوعات
۲۲۲	آموزش
۲۲۳	وضعیت دفاعی
۲۲۵	بررسی‌های آماری
۲۳۰	پی‌نوشت
۲۳۳	مالی
۲۳۴	وضعیت جغرافیایی
۲۳۷	تاریخچه
۲۴۴	اقتصاد
۲۵۷	مراجع قانونی، قضایی و اجرایی
۲۶۱	مذهب
۲۶۲	مطبوعات
۲۶۲	امور مالی

۲۶۳	تجارت و صنعت
۲۶۴	آموزش
۲۶۵	وضعیت دفاعی
۲۶۷	بررسی‌های آماری
۲۷۱	پی‌نوشت
۲۷۳	مورستان
۲۷۵	وضعیت جغرافیایی
۲۷۸	تاریخچه
۲۸۹	اقتصاد
۳۰۰	امور عمومی
۳۰۱	مربع قریبی، قضایی و اجرایی
۳۰۶	مذهب
۳۰۶	مطبوعات
۳۰۶	تجارت و صنعت
۳۰۷	آموزش
۳۰۷	وضعیت دفاعی
۳۰۸	بررسی‌های آماری
۳۱۱	پی‌نوشت